

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 4. februārī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Mārtiņš Mits un Veronika Krūmiņa,
kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 9/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt likuma “Par nodokļiem un nodevām” 26. panta pirmo daļu un 37. panta sesto daļu (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un 105. pantam un spēkā neesošu no [datums];

1.2. apturēt Administratīvās rajona tiesas [datums] lēmuma lietā Nr. [..] izpildi.

2. Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 26. panta pirmā daļa nosaka:

“Nodokļu maksājumus atbilstoši nodokļu deklarācijai, avansa maksājumu aprēķinam, kā arī citiem dokumentiem par maksājumiem budžetā vai pēc nodokļu administrācijas pārbaudes aprēķinātos nodokļu maksājumus (arī soda naudu), kuri nav samaksāti nodokļu likumos vai citos normatīvajos aktos noteiktajā termiņā, un ar tiem saistīto nokavējuma naudu (turpmāk – nokavētie nodokļu maksājumi), kā arī izdevumus par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu bezstrīda kārtībā nodokļu administrācija piedzen bezstrīda kārtībā, pamatojoties uz lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu.”

Savukārt šā likuma 37. panta sestā daļa nosaka:

“Nodokļu maksātājs, attiecībā uz kuru ir veikti šajā likumā noteiktie izpildes nodrošināšanas pasākumi vai izdots lēmums par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu, var iesniegt sūdzību, ja izpildu darbības neatbilst likuma noteikumiem. Sūdzību var iesniegt Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektoram septiņu dienu laikā, bet lēmumā konstatētas uzņēmuma pārejas gadījumā – viena mēneša laikā no dienas, kad nodokļu maksātājs ir uzzinājis par izpildu darbību. Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors sūdzību izskata šā panta ceturtajā daļā noteiktajā termiņā. Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora lēmumu septiņu dienu laikā var pārsūdzēt tiesā. Tiesu izpildītāja darbību pārsūdzēšanai piemērojami Civilprocesa likuma noteikumi. Sūdzības iesniegšana izpildes nodrošināšanas pasākumu piemērošanu un nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu neaptur.”

3. Pieteikuma iesniedzēja iepriekš jau ir vērsusies Satversmes tiesā, lūdzot izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un 105. pantam (pieteikums Nr. 214/2025 un Nr. 196/2025).

Satversmes tiesas 2. kolēģija ar 2025. gada 23. decembra lēmumu (turpmāk – kolēģijas 2025. gada 23. decembra lēmums) atteicās ierosināt lietu pēc pieteikuma Nr. 214/2025, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu. Proti, pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums bija acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Līdz ar to kolēģijai ir jāizvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

3.1. Kolēģija 2025. gada 23. decembra lēmumā konstatēja: no pieteikumā sniegtās argumentācijas neizriet, ka konkrētajā gadījumā apstrīdētās normas neatbilstu Satversmes tiesas judikatūrā nostiprinātajiem tiesību normas skaidrības kritērijiem (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 13.1. punktu*). Izskatāmajā pieteikumā ir izvēsta un papildināta argumentācija par apstrīdēto normu neskaidrību uzņēmuma pārejas gadījumā. Tomēr no šīs argumentācijas joprojām nav gūstams apstiprinājums viedoklim, ka apstrīdētās normas būtu tik neskaidras, ka to jēgu un mērķi nebūtu iespējams noskaidrot ar iztulkošanas metožu palīdzību vai atbilstoši konsultējoties.

Līdz ar to izskatāmajā pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

3.2. Pieteikumā ir ietverti jauni argumenti par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertajām tiesībām uz pieeju tiesai, kā arī pušu līdztiesības un sacīkstes principiem.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums šajā daļā ir mainījies pēc būtības un kolēģijai no jauna jāvērtē tā atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Atbilstoši šā panta sestās daļas 1. punktam pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārums jāpamato.

Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – Dienests) [datums] nosūtīja brīdinājumu, ar kuru Pieteikuma iesniedzēja aicināta samaksāt nokavēto nodokļu maksājumu, jo konstatēta nodokļu parāda radījušā cita komersanta uzņēmuma pāreja Pieteikuma iesniedzējai. Pamatojoties uz likuma “Par nodokļiem un nodevām” 26. panta pirmo daļu, Dienests [datums] nolēma uzsākt nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu bezstrīdus kārtībā no Pieteikuma iesniedzējas. Nepiekrītot uzņēmuma pārejas faktam, Pieteikuma iesniedzēja par minēto lēmumu iesniedza sūdzību Dienesta ģenerāldirektoram, kurš šo sūdzību noraidīja. Ģenerāldirektora lēmumu Pieteikuma iesniedzēja pārsūdzēja administratīvajā tiesā, kas pārsūdzēto lēmumu atzina par tiesisku, bet sūdzību noraidīja. Šis tiesas lēmums nav pārsūdzams.

Pieteikuma iesniedzējas ieskatā apstrīdētajās normās noteiktā citas personas kavēto nodokļu maksājumu piedziņa bezstrīdus kārtībā un šīs piedziņas pārsūdzības kārtība aizskar Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

5. Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu nav.

Pieteikuma iesniedzēja pārsūdzēja lēmumu par nokavēto nodokļu maksājumu piedziņu Administratīvajā rajona tiesā, kas sūdzību noraidīja. Administratīvās rajona tiesas lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Administratīvās rajona tiesas lēmums lietā Nr. [..] ir uzskatāms par pēdējo institūcijas nolēmumu, no kura skaitāms konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš. Minētais nolēmums ir pieņemts un stājās spēkā [datums]. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2026. gada 16. janvārī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Savukārt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu arī tad, ja konstitucionālajā sūdzībā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzējas ieskatā apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo tās nepamatoti ierobežo tiesības uz pieeju tiesai un tiesas nolēmuma pārsūdzību, kā arī pārkāpj pušu līdztiesības un sacīkstes principus. Likuma “Par nodokļiem un nodevām” 37. panta sestā daļa, salīdzinot ar vispārējo administratīvo procesu, paredz nesamērīgi īsu termiņu Dienesta ģenerāldirektora lēmuma pārsūdzībai. Arī konkrētā strīda izskatīšana vienā tiesu instancē citam komersantam adresētā administratīvā akta izpildes stadijā pārkāpj tiesības uz taisnīgu tiesu. Savukārt šajā procesā piedzītā nokavējuma nauda atbilst kriminālsodam Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas izpratnē un tāpēc konkrētajā gadījumā personām nodrošināmas procesuālās garantijas, kas izriet no šīs konvencijas 6. panta 1. punkta krimināltiesiskā aspekta un tās Septītā protokola 2. panta.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet valsts pienākums paredzēt taisnīgu lietas izskatīšanas procedūru (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-01-01*

17. punktu). Satversmes 92. panta pirmais teikums neparedz valstij pienākumu visās lietu kategorijās noteikt personai tiesības uz pārsūdzību augstākas instances tiesā, ja zemākās instances tiesā ir bijis nodrošināts pienācīgs tiesas process (sk. *Satversmes tiesas 2016. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2016-01-01 9. punktu*). Turklāt tiesību normu nevar izprast ārpus tās piemērošanas prakses un tiesību sistēmas, kurā tā funkcionē (sk., *piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 15. marta sprieduma lietā Nr. 2017-16-01 16.2. punktu*).

Kolēģijas 2025. gada 23. decembra lēmumā Pieteikuma iesniedzējai jau tika norādīts, kādēļ nav gūstams apstiprinājums tās apgalvojumam par nokavējuma naudas pielīdzināšanu kriminālsodam Konvencijas izpratnē. Šajā aspektā kolēģija no jauna nevērtē izskatāmajā pieteikumā ietverto juridisko pamatojumu.

Savukārt attiecībā uz pieeju tiesai, kā arī pušu līdztiesības un sacīkstes principiem no apstrīdēto normu un Administratīvā procesa likuma 363. panta piemērošanas prakses izriet, ka arī šīs kategorijas lietās administratīvā tiesa vērtē un noskaidro visus lietas faktiskos apstākļus, lai konstatētu, ka uzņēmums ir pārgājis tādā daļā, ka nodokļu parāda piedziņu var vērst pret jauno uzņēmuma ieguvēju. Lai nonāktu pie lietas taisnīga rezultāta, tiesai tās rīcības brīvības ietvaros arī jāapsver, vai lietas izskatīšana nebūtu nosakāma mutvārdu procesā. Turklāt process jāvada tādā veidā, lai tiktu ievērotas garantijas, kas izriet no tiesībām uz taisnīgu tiesu (sk., *piemēram, Senāta 2021. gada 19. maija lēmuma lietā Nr. SKA-984/2021 19. punktu*).

Arī no Administratīvās rajona tiesas [datums] lēmuma lietā Nr. [...] izriet, ka Pieteikuma iesniedzējas sūdzība par Dienesta lēmumu izskatīta atklātā tiesas sēdē, piedaloties abu pušu pārstāvjiem, tostarp Pieteikuma iesniedzējas advokātam. Administratīvā tiesa, ievērojot lietā esošos pierādījumus, arī pēc būtības vērtējusi, vai konkrētajā gadījumā notikusi uzņēmuma pāreja.

Ievērojot minēto, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ attiecībā uz konkrētās kategorijas lietām no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izrietētu prasība nodrošināt pirmās instances tiesas lēmuma pārsūdzību augstākas instances tiesā. Tāpat nav gūstams apstiprinājums tam, ka apstrīdētās normas nesamērīgi ierobežo Pieteikuma iesniedzējai tiesības uz pieeju tiesai un pārkāpj pušu līdztiesības un sacīkstes principus.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

7. Ievērojot to, ka lieta Satversmes tiesā nav ierosināma, šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu un sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 9/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa